

FINANSIELLT STÖD TILL EU:S MEDLEMSSTATER

De europeiska mekanismerna för finansiellt stöd syftar till att upprätthålla den finansiella stabiliteten inom EU och euroområdet, eftersom finansiella svårigheter i en medlemsstat kan få avsevärda följder för den makroekonomiska stabiliteten i andra medlemsstater. Det finansiella stödet är kopplat till makroekonomiska villkor (det är ett lån snarare än en skatteutjämning) för att säkerställa att medlemsstater som mottar sådant stöd genomför nödvändiga finanspolitiska, ekonomiska, strukturella och tillsynsrelaterade reformer. Reformerna godkänns och anges i särskilda dokument (samarförståndsavtal) som offentliggörs på [kommissionens](#) webbplats och, i förekommande fall, på [Europeiska stabilitetsmekanismens](#) webbplats.

HUVUDSAKLIG RÄTTSLIG RAM

- Artikel 3 i fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget).
- Artiklarna 2–5, 119–144 och 282–284 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget).
- Protokollen 4, 12, 13 och 14 som bifogats EUF-fördraget.

MÅL

Mekanismerna för tillhandahållande av finansiellt stöd till medlemsstaterna är utformade för att bevara den finansiella stabiliteten i EU och euroområdet. De utgör hörnstenar i en starkare ekonomisk och styrningsmässig ram för Ekonomiska och monetära unionen (se faktablad [2.6.4](#)).

RESULTAT

A. I maj 2010 inrättade EU:s medlemsstater en tillfällig stabiliseringsmekanism för att bevara sin finansiella stabilitet under statsskuldskrisen. Den omfattar följande två låneprogram:

1. Den europeiska finansiella stabiliseringsmekanismen (EFSM)

Inom ramen för [EFSM](#) har kommissionen rätt att för unionens räkning låna upp till 60 miljarder euro på finansmarknaderna, med stöd av en indirekt EU-budgetgaranti. EFSM kan tillhandahålla stöd till alla EU:s medlemsstater.

Denna mekanism har aktiverats för [Irland, Portugal och Grekland](#) (som övergångsfinansiering).

Sedan inrättandet av Europeiska stabilitetsmekanismen (ESM) finns EFSM kvar för att framför allt hantera exceptionella situationer där användningen av mekanismen är lämplig av praktiska, förfaranderelaterade eller finansiella skäl. Detta sker i allmänhet före eller parallellt med utnyttjandet av finansiellt stöd från ESM.

2. Den europeiska finansiella stabiliseringsfaciliteten (EFSF)

EFSF, som inrättades av euroområdets medlemsstater som ett tillfälligt instrument, har en faktisk utlåningskapacitet på totalt 440 miljarder euro. Lånen finansieras genom EFSF:s obligationer och andra skuldinstrument på finansmarknaderna, och garanteras genom aktieägarna (euroområdets medlemsstater).

Denna facilitet har aktiverats för Irland, Portugal och Grekland. Sedan inrättandet av ESM tillhandahåller EFSF inte något ytterligare finansiellt stöd.

B. I oktober 2012 skapades den permanenta stödmekanismen i form av Europeiska stabilitetsmekanismen (ESM), som inrättades genom ett mellanstatligt fördrag (dvs. utanför EU:s rättsliga ram).

ESM är för närvarande det enda och permanenta instrumentet för [finansiellt stöd](#) till euroområdets medlemsstater. Dess effektiva utlåningskapacitet är 500 miljarder euro. Lånen finansieras genom ESM:s upplåning på finansmarknaderna och garanteras genom aktieägarna (euroområdets medlemsstater).

ESM har tillhandahållit finansiellt stöd till [Spanien, Cypern och Grekland](#). Kommissionen och ESM har fastställt detaljerade förfaranden för sin [arbetsrelation](#) när det gäller att ge stöd till medlemsstaterna i euroområdet.

C. Den 6 december 2017, lade kommissionen fram ett förslag om att omvandla ESM till en europeisk valutafond (EMF).

Detta nya organ skulle vara förankrat i EU:s rättsliga ram och samtidigt bibehålla ESM:s finansiella och institutionella strukturer. Den europeiska valutafonden skulle dessutom utgöra den gemensamma säkerhetsmekanismen för den gemensamma resolutionsfonden (SRF) som en del av bankunionen. I mars 2019 antog parlamentet en [resolution](#) om kommissionens förslag. I maj 2013 trädde "tvåpaketet" i kraft, vilket består av två EU-förordningar ([472/2013](#) och [473/2013](#)) som är tillämpliga på de medlemsstater som har euron som valuta. Det utgör en av byggstenarna för en starkare ekonomisk och styrningsmässig ram inom EMU.

Särskilt genom förordning (EU) nr 472/2013 stärks kontroll- och övervakningsförfarandena för medlemsstater som har eller hotas av allvarliga svårigheter med sin finansiella stabilitet eller med hållbarheten i sina offentliga finanser.

Enligt denna förordning får kommissionen besluta att låta en medlemsstat omfattas av förstärkt tillsyn om dess problem med den finansiella stabiliteten förväntas få spridningseffekter i övriga delar av euroområdet. En medlemsstat som begär finansiellt stöd måste utarbeta ett förslag till makroekonomiskt anpassningsprogram i samförstånd med kommissionen (i samarbete med ECB och, om så är lämpligt, IMF).

Tillhandahållandet av finansiellt stöd är därmed kopplat till makroekonomiska villkor – en uppsättning åtgärder som syftar till att hantera källorna till instabilitet. Detta

säkerställer att de medlemsstater som får sådant stöd genomför de nödvändiga finanspolitiska, ekonomiska, strukturella och tillsynsrelaterade reformerna.

Det finansiella stödet ges i delutbetalningar, och kan därmed ställas in om den stödmottagande medlemsstaten inte uppfyller de skyldigheter som fastställs i anpassningsprogrammet.

D. Betalningsbalansfaciliteten

Sedan februari 2002 har betalningsbalansfaciliteten varit tillgänglig för medlemsstater utanför euroområdet som brottas med eller allvarligt hotas av externa finansieringsbegränsningar.

Stödet beviljas vanligtvis i form ett finansiellt stöd på medellång sikt, och ofta i samarbete med IMF. Finansiellt stöd beviljas under förutsättning att det vidtas politiska åtgärder för att åtgärda underliggande ekonomiska problem. Betalningsbalansstöd har beviljats [Ungern, Lettland och Rumänien](#).

EUROPAPARLAMENTETS ROLL

Genom att anta "tvåpaket" har parlamentet bidragit till att inrätta ett EU-regelverk för förstärkt ekonomisk styrning i euroområdet, såväl när det gäller förfaranden för budgetövervakning som beslutsfattande och övervakning för medlemsstater som omfattas av ett makroekonomiskt anpassningsprogram.

Dessutom ger tvåpaketet parlamentet en striktare kontrollfunktion i och med att det ansvariga utskottet kan bjuda in de berörda institutionerna (kommissionen, rådet, Eurogruppen, ECB och IMF) att delta i en ekonomisk dialog med parlamentet. Parlamentets behöriga utskott har rätt att få information vid olika tillfällen, nämligen när ett makroekonomiskt anpassningsprogram förbereds och när det genomförs.

I sin resolution om kommissionens förslag om att omvandla ESM till en EMF, föreslog parlamentet att ett protokoll upprättas för ett provisoriskt samarbetsmemorandum mellan ESM och parlamentet. Samarbetsmemorandumet skulle syfta till att förbättra den interinstitutionella dialogen mellan ESM och parlamentet och stärka ESM:s transparens och ansvarsskyldighet.

[Cristina Dias](#)
02/2020

